

КӨДЭЭ АЖЫЛ-АГЫЙ МУРНАКЧЫЛАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ ХУРАЛЫ

УЛАМ ЭКИ АЖЫЛДААР

(Чөөн-Хемчик районун «Октябрь 30 чылы» колхозунун хойжузу, Социалистик Күш-ажылдын Маадыры эш О. Лопсанчалтын чугаазындан)

Току районуна шилчир Кызыл туку тысып турары.

ЧЕДИ ЧЫЛДЫҢ ЧАА СОРУЛГАЛАРЫН КҮҮСЕДИИЛ!

Эр, херэежен колхозчуларга, совхозтарнын болгаш СТС-тернин эр, херэежен ажилчынарынга, механизаторларынга болгаш көдээ ажил-агыйнын тускай эргемнигеринге, көдээнин партия, совет болгаш комсомол ажилдакчыларынга

көдээ ажил-агый мурнакчыларының область хуралының киржикилеринин КЫЙГЫРЫЫ

Эртем эштер! Көдээ ажил-агый мурнакчыларының область хуралының киржикилери, бистер СЭКП-нин XXI съездинин төөгүлүг шиттирлеринге болгаш бистин областтың социалистик чаартылгаларына, ажилчы чоннарнын амьдралының материал-культуралык денемели хандырына партия биле күрүнениң аажок улут материал-техникти дуузалачынына сорук кирбишан, чеди чыл планының онаалгаларын хуусаа бетинде күүседирин күзөл ханымшаан, социалистик хуузалгелерин чартык чыдаа күүсетингениң түнелдерин ундарувус.

Часкы таргалынын планын област 106,8 хуу күүсеткен, планда көдүүнениң 11,2 муң гектар кызыл-тас болгаш 2,2 муң га кукуруза хей тарыттыган, мал чеди культуураларынын тарылга шөл калбарган. Күрнеге өт садарынын планы 153,6 хуу, дүктүң — 123,5 хуу, сүттүң — 115,5 хуу күүсеттинген. Күрнеге өт болгаш дүк садарынын талазы-биле социалистик хуузалгелерин област күүсеткен.

Социалистик хуузалгелерин күүседир дээш демисеге бар аргаларын болгаш курлавыраларын шыа ажилдаарынын эки чектерин хей-хей колхозтар болгаш совхозтар, көдээ ажил-агыйнын мурнакчылары көргүскенер.

Танды районун «Кызыл партия» совхозу күрнеге өт, дүк болгаш сүт садарынын чартык чыдаа социалистик хуузалгелерин чедишкенин күүсеткен. Күрнеге өт садар хуузалгелин 112 хуу, дүктү — 100,5 хуу, сүттү — 106,1 хуу күүсеткен. Каа-Хем районун күрнеге өт садар хуузалгелин 123,2 хуу, дүктү — 170 хуу, сүттү — 108,1 хуу күүсеткен. Току база Эрзин болгаш өске-даа чамдык районнарынын колхозтары боттарынын өстөрүн өздөөнер.

Бирги чартык чыдаа моон аадаанда колхозтар дээр түнелдерин чедишкен: Каа-Хем районун «Тере-Хөл» колхозу өт талазы-биле чартык чыл хуузалгелин 245 хуу, дүктү — 108 хуу болгаш сүттү — 100 хуу күүсеткен. Току районуна «Совет Тыва» колхозу күрнеге дүк садар хуузалгелин 104,4 хуу, өтти — 140,2 болгаш сүттү — 117,4 хуу күүсеткен. Эрзин районуна «Кызыл сымдык» колхозу күрнеге сүт садар хуузалгелин 152,5 хуу, дүктү — 108 болгаш өтти — 111,2 хуу күүсеткен. Чөөн-Хемчик районун Ленин аттыг колхозу күрнеге сүт садар хуузалгелин 154,1 хуу, өтти — 110 хуу күүсеткен.

Күрнеге сүт, өт болгаш дүк садар талазы-биле социалистик хуузалгелерин Эрзин районуна «Коммунизмче орук», Барыш-Хемчик районун «Большевик», Бай-Тайга районун «Тивилеге», «Мурнакчы», Каа-Хем районун «Совет Тыва», Ленин аттыг, «Октябрь 14 чылы», «Ленинче орук», Чаа-Хөл районуна Ленин аттыг болгаш Өвүр районуна «Коммунизмче орук» колхозтары боттарынын хуузалгелерин аадарымы-биле күүсеткенер.

Областың 60 ажыл саанчылары алды аадарында дүргүзүндө инек бүрүзүндө 800—1000 кг чедир сүттү салган, а Бин-Хем районуна «Кызыл тараачын» колхозунун саанчылары эш С. Баукова бир инектен-не 1588 кг, эш Т. Хомутова — 1508 кг, эш М. Бичини-урут — 1433 кг сүттү салган.

«Межегей» совхозтуу саанчызы эш Н. Чоботаева бир инектен-не 1423 кг сүттү, «Барлык» совхозтуу саанчызы эш К. Хажит 1060 кг сүттү салган, бирги чартык чыдаа сүт салдазынын талазы-биле эки түнелдерин чедишкенер.

Областың хей-хей малчынары белик түнелдерин чедишкенер. Танды районун «Тивилеге» совхозунун хойжузу О. Адыла 100 койдан-ча 127 хураганы камгалап алган. Өвүр районун «Торгалыг» колхозунун хойжузу К. Салчат-оол 570 иртерин баш бүрүзүндө-не 5 кг дүктү кыргып алган.

Улуг-Хем районун «Күш-ажылдык хостуу» колхозунун хаваан ажаакчызы И. Афанасева, Бай-Тайга районун Сталин аттыг колхозунун хаваан ажаакчызы С. Белек хаваан бүрүзүндө 10—15 хаваан оолдарын камгалап алганар. Бин-Хем районун «Хадим» колхозунун инек кадарчызы М. Бошкажиктын кадары турар 108 инектерин инек бүрүзүндө

ден хонукта немей семирээн деиззин 1020 грамм болган. Ындыг-даа болза, чедишкен област чептерез өвөөш эвес. Эзээн хей колхозтардан мал хуузалп алыр пункттуларга деиззин өвөөш, арган малдар көзл турар.

Бисте ажилдагынмай турар курлавырал ам-даа хей. Бир хонукта ортумак-биле 1030 гр немеле семиртигени алган болгаш 340—350 кг деиззин шарыларын күрнеге дүжаган Бин-Хем районун «Кызыл тараачын» колхозунун кадарчызы И. Биче-оол шыааш кадарчы бүрүзү бирги чартык чыдаа мындг көргүзүлгелерин турган болза, бис 383 тонна эртти немей алган турарымыз саан көрдүвүс.

Улуг-Хем районун колхозтары чартык чыл хуузалгелин чангыс-даа көргүзүт талазы-биле күүсеткен. «Берге час болду» деп район организациаларынын болгаш ажил-агыйларын удуруткучулар тайылбырап турарлар. А мурнуку чылдарда бергелер турбана депте? Тургузаан. Ычлазак партия организациалык дуурга районуну көдээ ажил-агыйларын хандырып ол бергелерин ажил эрткен болгай. Хүн бүрүдө малдын баш саныга ондаштыр бунду чартык килограм немеле деиззин алган «Күш-ажылдык хостуу» колхозту инек кадарчызы Т. Сундуйун ады бүтү куртка билдингир. Оон чедишкенин районун кадарчы бүрүзүге чүге чедир-бээнгай? Чүге дээш, Улуг-Хем мурнакчы дуружугалын пропагандалар дугайында чүге чугаа чурар турар боордан аныгда, ону практикага калбаа-биле непертериз талазы-биле чүгү-даа кылбай турар.

Барыш-Хемчик, Чөөн-Хемчик, Танды, Бин-Хем районнар дүк бүдүр, ону күрнеге дүжаар, саада талазы-биле хуузалгелерин күүсетпээнер.

Областың колхозтарынын болгаш совхозтарынын мурнакчылары ооттарына бижыгалаан инек бүрүзүндө чартык чыдаа 1000—1500 килограмм сүт саан ап турда, област сүт бүдүр, ону күрнеге саада хуузалгелерин күүсетпээнер. Бир эвес оларын дуружугалын областтың саанчыларына непертериз турган болза, колхозтар болгаш совхозтар хуузалгелерин чүгүл күүсеткен эвес, харын дыка ажыр күүсеткен турар ийик. Эзээн хей колхозтарда сүттүң бараанын чоруу ам-даа куду, ону уладымдан ону күрнеге саада хуузалгелер күүсетпээнер турар.

Ажаал алымшын техниканын, гараа артыгалар болгаш кургалар чортунун септегези дыка оожум чорутууну турар.

Комбайнарынын, жаткаларынын болгаш өске-даа машиналарынын септегези Бин-Хем, Танды, Каа-Хем болгаш өске-даа районнарда, ол шыкаш областта кур болгаш куруккан черлерин аадарымыз оожум чоруу турарына көдээ ажил-агый мурнакчыларынын бүтү Тыванын хуралынын киржикилери, бистериниң салгыш-сеткилизин дүвүр турар.

Тараанын, малагыя курукузанын сайырдылганын, немеледе чегирелгенин болгаш чайгы ажаалдазынын талазы-биле кылыр ажаадыр хей.

Эштер! Совет Эвилелиниң Коммунист партиязынын, оон Ленинни Топ Комитетинин бүтү ажил-чорудулгазы болза, совет улустун чаагай амьдралынын, оон материалдыг негелелерин бүрүн хандырынымы болгаш ажилчы чоннарнын дегейге өт-не бедик амьдралынын денемели Совет Эвилелиниң бүрүн хандырынымы дугайында канчаар-даа аажок улут салгыш салышкынын илергелес турар.

Элбешилдиг продуктуларын тургузары, үлетпеге эй-не чугула курлавыр болур чыг-өтти бээр—бистерин хуузалгемиз. Ону кылыр аргалар бисте бар: көдээ ажил-агыйнын техниктиг чепсегелеринин дыка өскөн, көдээ ажил-агый бүдүрүлгезин улам ийик хөгжүдеринге колхозтарнын болгаш совхозтарнын экономиктиг сонургалды тургустунган, ажил-агыйларын удурутулганында бедик мергежилдиг тускай эргемниг кадарып кирген, чыл бүрү көдээ ажил-агыйнын мурнакчылары болгаш чаарткычлары өзүн турар.

Кыргырынын КӨДЭЭ АЖЫЛ-АГЫЙНЫҢ МУРНАКЧЫЛАРЫНЫҢ ОБЛАСТ ХУРАЛЫ ЧАНГЫС УН-БИЛЕ ХҮЛЭП АЛГАН.

Июнь 9-та Кызылдын дыштанылга болгаш культура паркында мурнакчы театр байырлал шийини кирип шиметтинген, бир-ле улут солун болушуну манаан шыааш сагындырып турган. Театрын кирер эжинде Социалистик Күш-ажылдын Маадырлары О. Лопсанчал, У. Кандан, «Межегей» совхозтуу саанчызы А. Белоусова, Чаа-Хөл районуну «Бурунгаар» колхозуну хову бригаданын бригадирин М. Ак-Лама, Каа-Хем районуну Ленин аттыг колхозунун саанчызы У. Яковлева, Улуг-Хем районуну «Күш-ажылдык хостуу» колхозуну инек кадарчызы Т. Сундуй, Бин-Хем районуну «Кызыл тараачын» колхозуну саанчызы С. Баукова оларын портреттерин чураш, чыккаларын азып каан турган. Ноган театрына бүтү олуттары дугайында эзелкен. Хурал президиумунда партия, обкомунуң бижикчижунери, облускомунуң бижикчунери, районнарынын партия, совет организациаларынын удуруткучулары, көдээ ажил-агыйнын хей азы мергежилдиг мурнакчы кижилери олурган.

Июнь 9-та Кызылдын дыштанылга болгаш культура паркында мурнакчы театр байырлал шийини кирип шиметтинген, бир-ле улут солун болушуну манаан шыааш сагындырып турган. Театрын кирер эжинде Социалистик Күш-ажылдын Маадырлары О. Лопсанчал, У. Кандан, «Межегей» совхозтуу саанчызы А. Белоусова, Чаа-Хөл районуну «Бурунгаар» колхозуну хову бригаданын бригадирин М. Ак-Лама, Каа-Хем районуну Ленин аттыг колхозунун саанчызы У. Яковлева, Улуг-Хем районуну «Күш-ажылдык хостуу» колхозуну инек кадарчызы Т. Сундуй, Бин-Хем районуну «Кызыл тараачын» колхозуну саанчызы С. Баукова оларын портреттерин чураш, чыккаларын азып каан турган. Ноган театрына бүтү олуттары дугайында эзелкен. Хурал президиумунда партия, обкомунуң бижикчижунери, облускомунуң бижикчунери, районнарынын партия, совет организациаларынын удуруткучулары, көдээ ажил-агыйнын хей азы мергежилдиг мурнакчы кижилери олурган.

1960 чылдын бирги чартык чылдында көдээ ажил-агый продуктуларын бүдүрер болгаш күрнеге саада талазы-биле алган социалистик хуузалгелеринин күүсүлдезин чугаалажып көөрү-биле бо хуралды партия обкомуну болгаш облускомуну чымылданган деп СЭКП обкомунуң бирги секретары С. К. Тока чугаалаан. Чөөлүл хуралдын ажылында 62 мурнакчы хойжулар, 50 саанчылар, 50 колхозтар даргалары, база партия райкомнарынын секретарлары, райкомнары даргалары, совхозтар директорлары, көдээ ажил-агыйнын тускай эргемнигер, механизаторлар болгаш шупту 300 ажыл кижик киржил турар.

Боттарынын чүткүлдүг күш-ажылы-биле нитинин малынын баш санын өстүрүп, оон продуктулуун бедик турар мурнакчы малчынар колхозтарда болгаш совхозтарда хей. Чижээ, М. Бошкажик (Бин-Хемин «Хадим» колхоз), Т. Сундуй (Улуг-Хемин «Күш-ажылдык хостуу»), К. Архипова (Каа-Хемин «Тивилеге»), Күжүгет («Барлык» совхоз), О. Адыла («Тивилеге» совхоз), М. Чимби («Өк» совхоз), Ховалыг (Өвүрнун «Коммунизмче орук»), Монгуш (Чөөн-Хемчиктин Ленин аттыг), Михайлова (Бин-Хемин «Кызыл тараачын»), Жирнова (Каа-Хемин «Октябрь 14 чылы»), Черингоцева («Межегей»), Афанасьева (Зул-Хемин «Күш-ажылдык хостуу»), Белек (Бай-Тайганын Сталин аттыг колхозу) болгаш өске-даа хей-хей малчынар малдын чаш төлүн чыл бүрүдө бүрүн камгалап ал хей дүк кыргылдазын, бедик сүт салдазын, хей деизин немелдезин чедишкенер. Бо мурнакчыларын дуружугалын бүтү малчынарынын ажаалга болдулары эргежок чугула деп илеткелчи чугаалаан.

Боттарынын чүткүлдүг күш-ажылы-биле нитинин малынын баш санын өстүрүп, оон продуктулуун бедик турар мурнакчы малчынар колхозтарда болгаш совхозтарда хей. Чижээ, М. Бошкажик (Бин-Хемин «Хадим» колхоз), Т. Сундуй (Улуг-Хемин «Күш-ажылдык хостуу»), К. Архипова (Каа-Хемин «Тивилеге»), Күжүгет («Барлык» совхоз), О. Адыла («Тивилеге» совхоз), М. Чимби («Өк» совхоз), Ховалыг (Өвүрнун «Коммунизмче орук»), Монгуш (Чөөн-Хемчиктин Ленин аттыг), Михайлова (Бин-Хемин «Кызыл тараачын»), Жирнова (Каа-Хемин «Октябрь 14 чылы»), Черингоцева («Межегей»), Афанасьева (Зул-Хемин «Күш-ажылдык хостуу»), Белек (Бай-Тайганын Сталин аттыг колхозу) болгаш өске-даа хей-хей малчынар малдын чаш төлүн чыл бүрүдө бүрүн камгалап ал хей дүк кыргылдазын, бедик сүт салдазын, хей деизин немелдезин чедишкенер. Бо мурнакчыларын дуружугалын бүтү малчынарынын ажаалга болдулары эргежок чугула деп илеткелчи чугаалаан.

1960 чылдын бирги чартык чылдында көдээ ажил-агый продуктуларын бүдүрер болгаш күрнеге саада талазы-биле алган социалистик хуузалгелеринин күүсүлдезин чугаалажып көөрү-биле бо хуралды партия обкомуну болгаш облускомуну чымылданган деп СЭКП обкомунуң бирги секретары С. К. Тока чугаалаан. Чөөлүл хуралдын ажылында 62 мурнакчы хойжулар, 50 саанчылар, 50 колхозтар даргалары, база партия райкомнарынын секретарлары, райкомнары даргалары, совхозтар директорлары, көдээ ажил-агыйнын тускай эргемнигер, механизаторлар болгаш шупту 300 ажыл кижик киржил турар.

Сүт саада талазы-биле күүсүлгени област нитазы-биле чүгүл 86 хуу күүсеткен. Улуг-Хем, Тес-Хем, Сүт-Хем районнар, «Элегес», «ХТКА 25 чылы» совхозтар сүт саада хуузалгелерин чүгүл күүсетпээ эвес, харын сүт салдазын дык куудаткан. 38 колхозтар, 6 совхоз сүт саада планын күүсетпээнер.

Сүт саада талазы-биле күүсүлгени област нитазы-биле чүгүл 86 хуу күүсеткен. Улуг-Хем, Тес-Хем, Сүт-Хем районнар, «Элегес», «ХТКА 25 чылы» совхозтар сүт саада хуузалгелерин чүгүл күүсетпээ эвес, харын сүт салдазын дык куудаткан. 38 колхозтар, 6 совхоз сүт саада планын күүсетпээнер.

1960 чылдын бирги чартында социалистик хуузалгелерин күүсүлдезин дугайында илеткел кылары-биле облускомунуң даргалынын салгыш чорукчузы эш Коленкога өс берген.

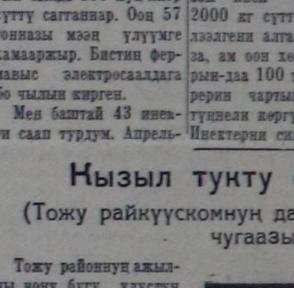
Партиянын XXI съездинин болгаш СЭКП ТК-нын дешир Пленумуну төөгүлүг шиттирлерин амырдылга боттандыран, колхозтарын болгаш совхозтарын экономиканын көдүрер, социалистик хуузалгелерин күүсүлгени талазы-биле ажил-агыйнын хандырып ол бергелерин ажил эрткен болгай. Хүн бүрүдө малдын баш саныга ондаштыр бунду чартык килограм немеле деиззин алган «Күш-ажылдык хостуу» колхозту инек кадарчызы Т. Сундуйун ады бүтү куртка билдингир. Оон чедишкенин районун кадарчы бүрүзүге чүге чедир-бээнгай? Чүге дээш, Улуг-Хем мурнакчы дуружугалын пропагандалар дугайында чүге чугаа чурар турар боордан аныгда, ону практикага калбаа-биле непертериз талазы-биле чүгү-даа кылбай турар.

Мал ажилынын продуктуларын бүдүрер болгаш күрнеге саада талазы-биле социалистик хуузалгелерин күүсеткен Чөөн-Хемчик, Каа-Хем, Току районнарынын төлөөкчелеринге СЭКП обкомунуң бирги секретары эш С. К. Тока СЭКП обкомунуң болгаш облускомунуң шилчир Кызыл туктары тывыскаан.

Ам 1960 чылдын баштайгы чартык чылдында хуузалгелерин ундары-биле бо хуралды эрттирер деп СЭКП обкомунуң бюрору болгаш област Советинин күсүмү шиттир хуузалп алган. Областы күрнеге өт садарынын күрне планын 153,6 хуу, дүктү — 123,5 хуу, сүттү — 115,5 хуу күүсеткен. Эйт болгаш дүк саада талазы-биле социалистик хуузалгелин област база чедишкенин күүсеткен.

Мал ажилынын продуктуларын бүдүрер болгаш күрнеге саада талазы-биле социалистик хуузалгелерин күүсеткен Чөөн-Хемчик, Каа-Хем, Току районнарынын төлөөкчелеринге СЭКП обкомунуң бирги секретары эш С. К. Тока СЭКП обкомунуң болгаш облускомунуң шилчир Кызыл туктары тывыскаан.

Мал ажилынын продуктуларын бүдүрер болгаш күрнеге саада талазы-биле социалистик хуузалгелерин күүсеткен Чөөн-Хемчик, Каа-Хем, Току районнарынын төлөөкчелеринге СЭКП обкомунуң бирги секретары эш С. К. Тока СЭКП обкомунуң болгаш облускомунуң шилчир Кызыл туктары тывыскаан.

Чөөн-Хемчик, Бай-Тайга, Каа-Хем районнар эки күүсеткенер. Өвүр, Чаа-Хөл, Току, Чөөн-Хемчик районнары колхозтары, «Барлык», «Тивилеге», «Межегей», «Кызыл партия» совхозтар эки хей деизинг малдарын күрнеге дүжүгэн. Каа-Хем районун «Тере-Хөл», «Совет Тыва», «Октябрь 14 чылы», «Ленинче орук», Току районун «Совет Тыва», Эрзин районун «Кызыл сымдык», Чөөн-Хемчик районун Ленин аттыг, Барыш-Хемчик районун «Большевик» совхозтары күрнеге дүжүгэн. Каа-Хем районун «Тере-Хөл», «Совет Тыва», «Октябрь 14 чылы», «Ленинче орук», Току районун «Совет Тыва», Эрзин районун «Кызыл сымдык», Чөөн-Хемчик районун Ленин аттыг, Барыш-Хемчик районун «Большевик» совхозтары күрнеге дүжүгэн.

Мал ажилынын продуктуларын бүдүрер болгаш күрнеге саада талазы-биле социалистик хуузалгелерин күүсеткен Чөөн-Хемчик, Каа-Хем, Току районнарынын төлөөкчелеринге СЭКП обкомунуң бирги секретары эш С. К. Тока СЭКП обкомунуң болгаш облускомунуң шилчир Кызыл туктары тывыскаан.

Мал ажилынын продуктуларын бүдүрер болгаш күрнеге саада талазы-биле социалистик хуузалгелерин күүсеткен Чөөн-Хемчик, Каа-Хем, Току районнарынын төлөөкчелеринге СЭКП обкомунуң бирги секретары эш С. К. Тока СЭКП обкомунуң болгаш облускомунуң шилчир Кызыл туктары тывыскаан.

Чөөн-Хемчик, Бай-Тайга, Каа-Хем районнар эки күүсеткенер. Өвүр, Чаа-Хөл, Току, Чөөн-Хемчик районнары колхозтары, «Барлык», «Тивилеге», «Межегей», «Кызыл партия» совхозтар эки хей деизинг малдарын күрнеге дүжүгэн. Каа-Хем районун «Тере-Хөл», «Совет Тыва», «Октябрь 14 чылы», «Ленинче орук», Току районун «Совет Тыва», Эрзин районун «Кызыл сымдык», Чөөн-Хемчик районун Ленин аттыг, Барыш-Хемчик районун «Большевик» совхозтары күрнеге дүжүгэн.

Мал ажилынын продуктуларын бүдүрер болгаш күрнеге саада талазы-биле социалистик хуузалгелерин күүсеткен Чөөн-Хемчик, Каа-Хем, Току районнарынын төлөөкчелеринге СЭКП обкомунуң бирги секретары эш С. К. Тока СЭКП обкомунуң болгаш облускомунуң шилчир Кызыл туктары тывыскаан.

Мал ажилынын продуктуларын бүдүрер болгаш күрнеге саада талазы-биле социалистик хуузалгелерин күүсеткен Чөөн-Хемчик, Каа-Хем, Току районнарынын төлөөкчелеринге СЭКП обкомунуң бирги секретары эш С. К. Тока СЭКП обкомунуң болгаш облускомунуң шилчир Кызыл туктары тывыскаан.

Чөөн-Хемчик, Бай-Тайга, Каа-Хем районнар эки күүсеткенер. Өвүр, Чаа-Хөл, Току, Чөөн-Хемчик районнары колхозтары, «Барлык», «Тивилеге», «Межегей», «Кызыл партия» совхозтар эки хей деизинг малдарын күрнеге дүжүгэн. Каа-Хем районун «Тере-Хөл», «Совет Тыва», «Октябрь 14 чылы», «Ленинче орук», Току районун «Совет Тыва», Эрзин районун «Кызыл сымдык», Чөөн-Хемчик районун Ленин аттыг, Барыш-Хемчик районун «Большевик» совхозтары күрнеге дүжүгэн.

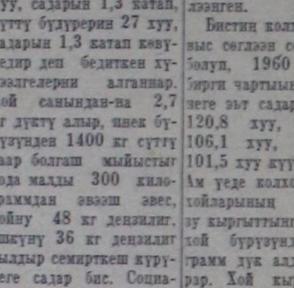
Мал ажилынын продуктуларын бүдүрер болгаш күрнеге саада талазы-биле социалистик хуузалгелерин күүсеткен Чөөн-Хемчик, Каа-Хем, Току районнарынын төлөөкчелеринге СЭКП обкомунуң бирги секретары эш С. К. Тока СЭКП обкомунуң болгаш облускомунуң шилчир Кызыл туктары тывыскаан.

Мал ажилынын продуктуларын бүдүрер болгаш күрнеге саада талазы-биле социалистик хуузалгелерин күүсеткен Чөөн-Хемчик, Каа-Хем, Току районнарынын төлөөкчелеринге СЭКП обкомунуң бирги секретары эш С. К. Тока СЭКП обкомунуң болгаш облускомунуң шилчир Кызыл туктары тывыскаан.

Чөөн-Хемчик, Бай-Тайга, Каа-Хем районнар эки күүсеткенер. Өвүр, Чаа-Хөл, Току, Чөөн-Хемчик районнары колхозтары, «Барлык», «Тивилеге», «Межегей», «Кызыл партия» совхозтар эки хей деизинг малдарын күрнеге дүжүгэн. Каа-Хем районун «Тере-Хөл», «Совет Тыва», «Октябрь 14 чылы», «Ленинче орук», Току районун «Совет Тыва», Эрзин районун «Кызыл сымдык», Чөөн-Хемчик районун Ленин аттыг, Барыш-Хемчик районун «Большевик» совхозтары күрнеге дүжүгэн.

Мал ажилынын продуктуларын бүдүрер болгаш күрнеге саада талазы-биле социалистик хуузалгелерин күүсеткен Чөөн-Хемчик, Каа-Хем, Току районнарынын төлөөкчелеринге СЭКП обкомунуң бирги секретары эш С. К. Тока СЭКП обкомунуң болгаш облускомунуң шилчир Кызыл туктары тывыскаан.

Мал ажилынын продуктуларын бүдүрер болгаш күрнеге саада талазы-биле социалистик хуузалгелерин күүсеткен Чөөн-Хемчик, Каа-Хем, Току районнарынын төлөөкчелеринге СЭКП обкомунуң бирги секретары эш С. К. Тока СЭКП обкомунуң болгаш облускомунуң шилчир Кызыл туктары тывыскаан.

Хуралдың залы.

Фото С. Фонтистовтуу.

Малчыннар ортузунга полит-массалыг ажылды калбартыр

СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунда төөгүлүт шийттирилгенине сорук кырган колхозчу ажил-ишчилер чеди чылды планна хуусаа бетинде күтүселир дээш бүгү улуустун калбартаан социалисттик чарыкына идишпейлгип кырып, 1960 чылда бидиктен хуузалгелери боттарына алганар. Бо чылын ниятинин малын баш саанын 16,6 хуу, оюн иштиде бола малдын—17,1 хуу, койнуун—22,7 хуу, өшкүтүүн—8,2 хуу немей өстүрери көрдүнген.

Районуна колхозтары мал ажылынын продуктузун бүдүрерин көүдөлдөр болгаш ону күрүнеге садар талазы-биле бедик хүлээлгени база алган. 1959 чылды-биле денээрге, өт бүдүрерин 21,8 хуу, сүтүтүүн—27,8 хуу, дүктүүн—25,4 хуу өстүрер, күрүнеге ээти өрткөн чылдымынан 34,0 хуу, сүтүтүүн—27,8 хуу, дүктүүн—25,4 хуу койну садар. Саар инек бүрүзүден 1300 кг сүтүтү болгаш хой бүрүзүден 2,7 кг дүктү алыр. Ол база районуң колхозтарынын 1965 чылда чеди планлы-биле планын соругазы-дыр.

Районуңа көдө ажыл-агыйынын ажил-ишчилеринин алган хүлээлгелерин долдур болгаш ажил күсүсидиниң бүгү аргалары көр болгаш таарымчалыг байдалдар колхоз бүрүзүне тургустунган. Ол соругазын чедишкенин боттарыны хамыктын мурунада партия организациаларының партия-организациалык болгаш полит-массалыг ажилы калгачар тургустунганна кол хамарыжар деп түбө билингенер.

Районуң партия организациалары малчыннар ортузунга партия-организациалык болгаш масса-политиктиг ажилды элээн өлкөктөгө. Агит-массалык ажилды чорударына разанчыларын байлаа дуржулаганы районуң байдалына таарымчалыг ажилдар талазы-биле чамдык кемчелерин алган. Илангыя көсү агитацияны багай өвөс тургускан. 1960 чылда алдынган социалисттик хүлээлгелерин плакаттар кезирип кылдыр бижээш, район болгаш колхозтар төптөрүндө, фермаларда, малчыннар-ның турлагаларында, кол-кол ортарда аскаа. Өвүргө нарын дүктүт хой ажилын сайырадыр талазы-биле экономиктик конференцияны «Торгалыг» колхозко өрттирген. Оң ажилына барыны талазы 5 район-нарын сурагыл койжурлар база тусай өртемнигерни киржи, нарын дүктүт хой ажилын сайырадыр талазы-биле боттарынын үнелг сагалдарын берген. Ол конференция өвүргө нарын дүктүт хой ажилын чедишкенин көгүдүренине таарымча-

лыг сандарын чедирер дээринте чыгынып чоа.

Бо чылды майда СЭКП райком районуң мурунчыл хөрежөөнеринин чөвүлө хуралын эрттирип, анаа социалисттик хүлээлгелерин күсүсидинге хөрежөөнерин киржилгезин дугайында айтырыгы чугаалажы көргөн. «Кызыл туу» колхозун Хөрүмүт-Ойда болгаш «Коммунизмче өрк» колхозун Ак-Кежик, Ары-Бажы сүт-бараан фермаларына районуң санчыларының база фермалар өргөлөкчилеринин дуржулга солчушкуну ийн удаа чоруткан. Колхозтарга «Малчыннар күнүн» бөлүктөр айы-биле доктаамал өрттирерин тургустунган.

Колхозтарда социалисттик хүлээлгелерин түнөөлөрүн өй-шаанда үндүрүп, тилекчилерге «Мурнакчы саанчы», «Мурнакчы койжу», «Мурнакчы кадарчы» деп асыл ымкелдерин тыпсып турар.

Колхозтарын 8 сүт-бараан фермаларынын 7-инде радиоприёмниктер тургустунган база бир көдө клуб, 2 кызыл булуң доктаамал ачылдып турар.

Партия организациаларының колхозчу конунг ортузунга партия-организациалык болгаш масса-политиктиг ажилын экижөөнүн тодоргай херечиян база өвүргө улук хар чаган болгаш күштүг союз тургаж мадды багай өзө кыш ажырганы болуу. Мынчангаш мал ажылынын талазы-биле алган хүлээлгелерин чедишкенин күсүсидинге баштайгы таарымчалыг байдалдар тургустунган. Колхозтар малдын баш санын өстүреринин чарык чыл планын ниятла-биле 102,0 хуу, оюн иштиде бола малдын—100,0, койнуун—100,3 хуу күсүсидин. Күрүнеге өт садары 101,4 хуу, дүктүүн—101,7 хуу.

«Коммунизмче өрк» колхоз чарык чылды күрүнеге өт садар планын 120,8, сүтүтүүн—106,1, дүктүүн—101,5 хуу күсүсидин, партия райкомунун болгаш райкукомунун шийткери Кызыл туугун салгыяны бөлүгү түдүп турар. «Торгалыг» колхоз болуун алган хүлээлгенин база багай өвөс боттадырып турар. Күрүнеге өт садар планын 106,1 хуу, дүктүүн—112,4 хуу күсүсидин, 49,5 тонна өк шымарыг дүктү дүжаган.

Боттарына алган хүлээлгелерин чедишкенин күсүсидин турар мурунчыларынын саны көвөдөр турар. Чижээ, «Торгалыг» колхозтун койжуу Дакшай-оол 468 төрөөн ховдан 471 хураганын, ярт кадарчылары Санчат-оол оң баш бүрүзүден

5 кг, Бөрүмжал—4,1 кг дүктү кыргып алган. «Коммунизмче өрк» колхозто койжу Делгер 295 төрөөн ховдан 316 хураганын, бир койдан-на 2,4 кг дүктү алган. «Кызыл туу» колхозтун кадарчызы Бүргүт 54 төрөөн сарыктан 55 бызаны (бир сарык ийгезе) менди доркутуруп турар.

Сүт бүдүрерин көүдөлдөр дээш чарыкка өй түнөөли чедилип ап турар санчылар база өвөөш өвөс. Чижээ, «Кызыл туу» колхозтун санчызы, район Советинин депутаты Ооржак Удуге ийн бирге чедир нежес бүрүзүден 810 кг, «Торгалыг» колхозто Лонгаш Шүрү—727 кг сүтү саап алган болгаш өскө-даа.

Индыг болза-даа колхозчуларын ортузунда чорудуп турар полит-массалыг ажилды улук четпестер ам-даа чалыптырмаан. Лекциялар, илеткелдер, беседалар, солун чоңулажып алаа болуп турар. Пропаганданы колхозтун амдыралы-биле, коммунисттик тургузушкунун практиктик соругалары-биле сырып холбаштырар деп, СЭКП ТК-ның айтышканы багай күсүсидин турар. Чалыктарда малчыннарда солун, сеткүдү өй-шаанда чедирип бээр талазы-биле ажилды партия өге организациалары, зарылдаа контролдинин начальниги өш Иванова багай тургускан.

Районуң культура кидизин (өргөлөкчиси өш Сыгыртаа) чалыктарда малчыннарда кино-тургузганын көргүзөр ажилды кончуг багай чорудуп турар.

1960 чылда алдынган хүлээлгелерин чедишкенин күсүсидин соругаларына-биле малчыннардын ортузунга масса-политиктиг ажилды планын партия райком ажилды кылган. Култур-массалыг ажилды чорударына чогуур материалдык базаны тургузары негеттиип турар. Мону барымдаалаш, «Коммунизмче өрк» колхоз Ары-Бажыга 100 акци оларар клубту, «Торгалыг» көдө ажил-агый артели Сарык-Алаакка болгаш Ак-Чыраага 2 клубтаазаларын бо чылда турары планнаа база колхоз бүрүзүне 1-1 кызыл өглерин кылыр шийттирилгенин.

Колхозчу ажил-ишчилерин ортузунга партия-организациалык болгаш масса-политиктиг ажилды улам калбартап турган, 1960 чылда алдынган бедик хүлээлгелерин долдур болгаш ажил күсүсидин хандырамы партия организациаларының агы үдө кол соругазы болур.

БОЙДУ,
СЭКП Өвүр райкомунун секретары.

Азербайджанның политехниктиг институтунда студенттеринин тууду организациалык ажилдар турар. Студенттер боттарынын күжү-биле элээн аш бүдүрүгө мастерклассларын болгаш лабораторияларын бажынаарып турган. Ол ышкы студенттер болгаш профессор-башкылар чурттаар хой калбартап ийн бажынаары база дооскан. 500 ажы студенттерге дашчыларын, малларларын, шуга турларын, бетонщиктерин, эпителерин разрядтарын тыпсыкан.

Студенттеринин ол тууду организациалык Бажуда ян улук тууду эргелди-биле керээ суугар ачылдып турар. Бо чылды студенттер хой калбартап чурттаа бажынаарын тууду турар. Ол институтун тууду салгырынын студенттеринин кылган эртем-шиңчилел ажилдарынын түнөөлөрүн олар боттары-ла тууду черлеринге кынап көөр.

Чуртка: Азербайджанның политехниктиг институтунда студенттеринин боттарына тууду алган чурттаа бажына.

Фото Н. Игнатевич.

Хүлээлге күсүсидинер

Күрүнеге өт, сүт, дүк дуузар талазы-биле чыргакчылар бо чылды бедиктен хүлээлгени алганар. Ол хүлээлгелерин күсүсидин талазы-биле кемчелер алдынып тургаж, нияти байдал ийн айнып ортаа үезинге чедир арай бат турган.

Чыргакчы көдө күсүсидин даражы өш Бора-Бөженин мезгеленин суугар алырга күсүсидин, колхоз баштаар чер болгаш партия организациалык сөөлү үдө шийттирилгелерин алганмын түнөөлинде, күрүнеге дүк саларынын планы 109 хуу, сүтүтүүн—98,8 хуу болгаш өртүтүүн—98 хуу күсүсидин. Ам артык хой өвөс кезин удаас күсүсидинер. Ол база СЭКП ТК-ның ам болур июль Пленумунга «Коммунизмче өрк» колхозтун ажил-ишчилеринин төлөпиг болуу.

Чыргакчылар телефон-биле мезгелени болза «Коммунизмче өрк» колхоз бо чылды июль 6-да сизин кезиндегиче кырыпкан. Ол хүн 25 кижин хол калдыры-биле кезип өгөдөө, а сизин кезер 8 машина болгаш 2 «Белорусь» машиналар ийн 8-тен өгөдөө сизини массалык-биле кезип кирер. Оларын тус-тус аргаттар кылдыр таарымчалыг хуваап тургускан. Сизинин нияти үжүжү чүгөр өк болгаш мал чеминге планнаа овалта күсүсидинер.

Сизинчилерин культура-массалыг, таарымчалык ажилды-биле хандырамы тускай план-биле көрдүнгөн. Мынчангаш чыргакчылар бо чылды мал чемин белектеринге элээн организациалык ажилды болгаш планын күсүсидинер чугаа чоа.

Чазанылга аэновунда

Барыш-Хемчик районуң «Большин» колхозунда тууду бригадалыкын барын чүдүлөр кылдыр аэновунду удуруттуу О. Седен-Дамбаа ол ажилга мергежидиг мастер болуп, хой чылдарда ачылдып келген.

Звено удуруттуу өш Седен-Дамбаанын башталгычы-биле аэновунда кезигинери бо чылды чазанылга хергелээр 95 кубометр мыйты кезип белекчөөш, ону өөртүп, дидирип турар. Звено чарык чыл иштинде туугар аэновун, клубка хергелээр.

Хой санын столдарын, санкылларын, шифтарын, бүдүрүгө болгаш чурттаа бажынаарынын сонга, хаалга чаактарын, ол ышкы колхозчуларын хуузада чыгыш суугар аптар, сандай болгаш өскө-даа хергелелерин кылдып турар. Колхозтун 5 санын автоматшаларының хаар-жактарын чарып септөө.

Чазанылга аэновунда кезигинери ам чурттаалганын 40, бүдүрүгенин 4 бажынаарынын сонгаларына база өкжиктерин кылдып турар.

Н. КОНГАР.

Тууйбуну хөйну бүдүрер

Чөөн-Хемчик районуң «Хөрүм-Даг» колхозунда тууйбу бүдүрер 18 кижин составтыг звено бо чылды 60 муң тууйбуну кылдып планын. Звено ажилдамын бээр үр болбаан, каш конуктарынын иштинде 21 муң 560 тууйбуну кылган.

М. Маспадай, М. Севилбаа, Кеймегер олар хүдө 800 тууйбуну кылдып белекчөөр турган, 1200-тү кылдып удуруп турар. Тууйбу бүдүрери түдүктөшкөндө.

О. МУНЗУК.

АГИТАТОРЛАР СЕМИНАРЫ

СЭКП-нин Чээ-Хөл району бо чылды июль 28—29-түн хуверинде районуң агитаторларынын, хава солун редакторларынын болгаш хөрежөөнер чөвүлөөлөрүн дараалажы партия өге организациаларынын секретарлары-биле кадмы семинарын эрттирген.

Семинарда партия райкомунун, районуң күсүсидин комитетинин удуруттуучу ажилдакчылары бүгү делетегин агы байдалынын дугайында, СССР-нин Дээди Советинин бешин сессиясының хүлээл алганы тообуларын, анаа Н. С. Хрущевтин илеткелинин дугайында, коммунисттик күш-ажылдын бригадалы болгаш шалычпызы деп ат дээш чарыктын мурунчыларынын Москвага болган Бүгү-өвөлө чөвүлө хуралынын, көдө ажил-агыйын тусай өртемнигеринин чөвүлө хуралынын дугайында болгаш өскө-даа темаларга лекцияларын чоңаазар. Ол ышкы ух семинарда областтык, районнарын ажил-ишчилеринин мурунчы дуржулгаларын солчурааче, оларын таралып неперелер дээш пропагандаларынче улук илчөөлгөйин салган.

Семинарнын төнтүзүндө районда политик-ажылдакчы болгаш агитас-массалык ажилдарынын агы байдалынын дугайында болгаш муон сонгалары соругазынын дугайында илеткелди динчип чугаалашкан. Адаа түбө чугаалаан эштер чамдык черлерде политик-ажылдакчы болгаш агитас-массалык ажилдар ба четиштерин илереди, шылдыгы шүгүчүлөөлөрүн кылганар. Оң-биле кады, кандыг-бир чугула ажилды эрттирери-биле районуң активин чыр деп хуусаа чарлап алгаш, ону ол хуунда өрттирбейн, хой кижилерин ажилындан чарар чорутура деп улуктуу организациаларына чамдык өзөс удаа болган. Чижээ, бо семинарны июльнун 25-те эрттирер деп партия райком динчатаан, ол суугар 15 кижин «Бурунгаар» колхозтан нарын төвөгүн чеди келери-виске, 28-те кылдыр сонгалартаан болду. Индыг январь-биле 15 кижин бүдүн хүн иштинде бүдүрүгө ажилындан чар деп райкомун алды-биле шүгүчүлөөлө «Бурунгаар» колхозта партия организациалык секретары өш А. Суудуй кылган.

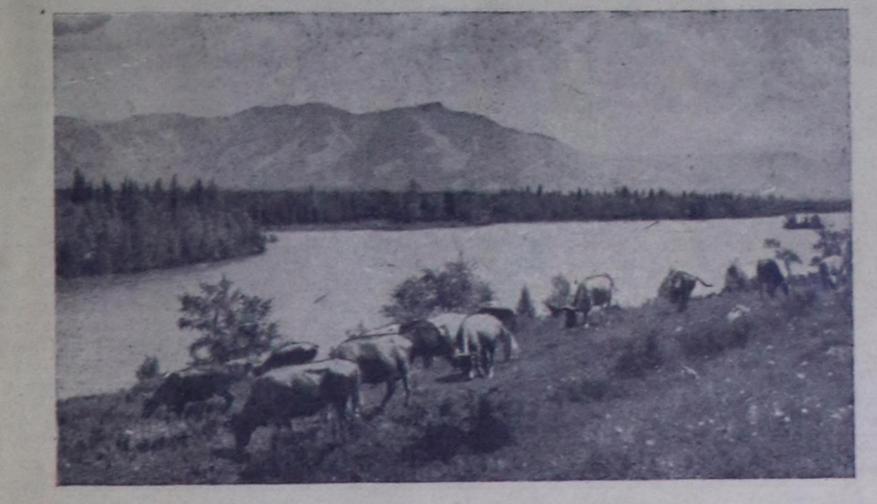
База ол колхозтун хава солун редактору өш Лопсан хава солуннарга туруп турар шүгүчүлөөлөк материалдарын кынап көрбөс, бурутул болгашварга кемчел көргөспөс, азы ында бижээни четпес чүдүлөрүн чок кылды дугайында чугаалажы керелерин турар чоруктар кайы-даа колхозтарда барын кончуг четпес деп шүгүчүлөөлө.

Агитаторларын ажилын колхозтарда партия организациаларынын талазындан удуруттуу турары ам-даа тода, боттук өвөс, агитаторларга шымырак билилгип кижилерин шилеп алы-бас, кайы хамаан чок кижилер кирер, чүгөс сан чедиштерин болдар чоруктарынын барын түбө чугаалаан эштер шылдыгы шүгүчүлөөлө.

Семинарнын түнөөлинде агитаторларын, хава солуннарын болгаш хөрежөөнер чөвүлөөлөрүн чыгы тарада кылдыр, илангыя чыгы тарада ажаалажынын, сизин кезилгезинин, мал семирталгезинин үезинде ажилынын соругаларынын дугайында тодоргай кемчелерин төлөлип кылган.

Т. ШЫЫРАП.

Бистин областын бойдус чурумалдары

Кээ-Хемнин эринде. Фотоэтюд С. Феоктистову

Организаствыг чоруп турар

Чөөн-Хемчик районуң «Искра» колхозу мал чеминин белектерин кырыпкан. Ийн тракторлук 20 кижин составтыг бригадала Халды-Ажыкта сизин кезип турар. Баштайгы хүн бригадала 8 гектар черин сизини аскаарган.

Эш М. Ламанын баштаан бригадалында 15 колхозчулар, кестирер 2 машина, 2 дырбаш, 10 аът бажылаттыган. Бригада Чазаны бажына Бурганниг деп черде чед берген. Барган хүнүндө бригадала дөрт гектар черин сизини кескен.

Колхоз бо чылды 2833 тонна сизин белекчөөр. Колхоз баштаар черинин шийттирин суугар бригадалар, фермалар транспортка ажиллап турар айттарынын чилер сизини боттары белекчөө алыр.

Колхозтун малчыннары болгаш мал өкчилери шээр малдын баштайгы чуулажы организациалык чоруткан, илчөөл-биле 14000 баш хой, өшкү чүдүнгөн. Шээр мал чуудамын Х. Динсей өкч организациалык болгаш ажилга 10 колхозтун, 15 өөрешичи өкч-не мурунчыл кырыпкешенер.

Малды семиртир соруга-биле колхозтун малчыннары колдан-лодан малды чалыктарда чедир берген, 480 баш чылты Чазаны бажында Бестиг-Ажыкта, 200 баш анык инектер, 3500 баш лөй Морозутуда, 3235 шээр мал Чазаны бажында чалыктарда берган. Тайганың өт-сизингенин чугуу дыка өкч, мал өкч семирин турар.

М. МАЖАА.

Совет садыгнын чурумун үрөп болбас

Алексей Доржуңун каас-коя өөртөп көргөш, Улук-Хемнин райо баштаар черинде даражы эш Ушаков, кандыг-даа документ чоккы ону «Күш-ажылдын хөстүү» колхозтун Эйлиг-Хем участогунда салгыт-аргелекчелди каан. Шымында Доржу дээрин 1956 чылда Танды районуң салгытлап турган, кооперацианын 11 муң рубль салгыттын-биле салгытлап, шийттирген болгаш 1956 чылда кесталган. Доржу бо садыгы ам 3 ай хире ачылдып турар. Бо үезин доржуңу ол бөдүнүн арага-лаар, шөш-содда кылдыр аажы-чаачын база-ла көргүзө берген.

Спирт болгаш өскө-даа арагаларын грамман садары хөрүлгүтүрүжө. Доржу ону өөргө-даа, магазинге-даа дүбө-хүндүс грамман, база үе күдүп салдып турар.

Оң эмирлик салгыттары чамдык болган. Доржу чүгөс хөрежөөлөргө кончуг кырып, донгун өвөс, харын кылган суу-биле өдөк деп кырган ашакты өттеп, оң эмерлерин сый көргөш каан.

Доржуңун садыгылап турары черле)

Ол бөдүн кижилерге сатаан араанын даражында кезип, шын өөс өртөккө сатаан-дыр мен дээш алап база немедө акша хандырып ал ордур чүгөш база бар. Чижээ, Оюу-каа деп кижин 60 рубльдин сөрөкчаны салдып алган, 3 хонгад Доржу кезип келгеш, чок өртөккө сатааларын мен дээш, Оюу-каа 15 рубльдин күштөөр чыгыш турган, хунаап алган болган.

Колхозчулар магазинге тараа садаларга, Доржу квантация-даа бижээлгөй, тарааның чогуур өртөөлүн 6—10 хуурун азын турар. А хүлээп алган тараанын райо складчыне чорударга, 3 хууга бижээш чорудуп турар.

Доржу июнь айнык эгезинде магазинга келгеш, он чок чыткан. Мынчангаш, Эйлиг-Хемнин чурттаачы чорунун аш-чөм болгаш дүктүрү бараннары-биле хандырылганы үдүлгөн.

Садыгы Доржуңун ажилын кынап, чогуур кемчелги алыр негеттиип турар.

Н. ТЮЛЮШ.

Кайгамчык чүве

Бай-Тайга районуң «Малчын» көдө ажил-агый артелине Кызыл хоорайдан почта хүнүң-не көшп турар. Мырмык болза-даа колхозта почта чедирлгени багай, илангыя Мөген-Бүрүндө малчыннар чыгыш солуннарын алабай туралар.

Практа одаларда малчыннардын солуннарын Муугур-Аксынын харылаа садыгы колхоз контролорунга өкчөөп каарга, анаа чыткан чидип, сааларап каар. Чижээ, июнь айнык ийгин чарыгында үген солуннарын Мөген-Бүрүндө малчыннар алабаан. Чонун чыгыш солуннарын Мөген-Бүрүндө 20—25 хонга чедер. Колхоз баштаар чери, колхозта партия организациалык ырак одаларга, фермаларга почта чедирер кижин тур-

гуспаан, Мөген-Бүрүндө баар почтаны ында фермалык өргөлөкчиси өй-өлдө башып ал турар.

Малчыннардын чыгыш солуннарын өй-шаанда чедирер, оларын культурун негелдесин хандырап талазы-биле колхоз баштаар чери, партия организациалык чугулага көрө өйү келген. Мөген-Бүрүндө почта үзүктелгизинин барып, малчыннар чыгыла турган өй-шаанда алабай турар дугайында шүгүчүлөөлөк материалдар област солуннарына парлаттынып турга-даа, колхоз баштаар чери, партия организациалык, Баргы көдө Советтик күтүсүмө херекке алабай турары кайгамчык чүве.

Д. ОЧУР.

НИИТИВИН ЭРГЕ-АЖЫЫ ДЭЭШ

Ниятинин корум-чурумун камгалаарын чөп болуучу хонуга алыр деп, В. И. Ленинниң күөп чораян күөзө амырдалда боттанып турар. Ам областа акти-туранин улусчу друкчаларында ажилчы чоннарын чүс-чүс төлөөкчилери киржин турар.

Хөй-ниитинин корум-чурумун камгалаарына чоңу кирширтеринин дугайында партиянык болгаш ажал-чалык шийттирилгенин суугар ажилды ралчылар друкчаларынын ажилы-нык практиказы көргөспөс, ычача-гаш улусчу друкчаларынын ажилын чөп деткип турар.

Улусчу друкчалар чурттаачы чоңуңу дууламчызы-биле арагаларга, хулиганнарга болгаш өскө-даа амаралыг үүдөгилерге уду шийттирилгени-биле демисежип кирипкешер. Кызыл хоорайда друкчалар алды айнык иштинде ниятинин корум-чурумунун 50 үрөкчилерин тутуан болгаш оң иштинде 19 кижин административтик харысаалга киргес, элээн хөй кижин чурум үрөкч дугайында салгытыр алган. № 1 АТК клубунга эмирлик хулиганнар болгашчөк-ла кестури каар турган. Оларын арамында Морозинев, Толстун олар ажилчыларынык културлук дымтаанылгыла уругучу шылдык кадып келгенер. Оларын индыг чурум чок чорун друкчалар баштай турган командирин-даа, өскө-даа чамдык эштер шылдыгы көрбөй турган.

Ол друкчинда 45 кижин каттышкан, оларын хөй кезин коммунисттер болгаш комсомолчулар, ам ол друкчинда кезигүзүгө кирер дугайында 20 кижин бидиринкини киргеш. — Друкчиннык составын четкелерде хоорайнын шагдаа кидил-биле харылажы ачылдып, кандыг участоттарга, каш друкчиннарыг болурун сүмөлөжип ал турган бис — деп, эш Кривенко чугаалап турар. Друкчиннарык болгаш доктаамал хайгаарал чорударынын ай санында ажил планын ол друкчин кылдып ал келген. Друкчиннарык друкчиннарык кезигүзүгө кирерде оларга инструктаж бээр кижин шагдаа кидилгенин кээр болгаш ажил дугайында сүмөш оон ап турар.

Байраал мурунун болгаш байраалдар хүнеринде ол друкчиннарык даражы эш Зандеевти база оң оралкычы эш Кривенкону хоорайнык шагдаа кидилгенин бо-ла кезип болур. Мынчангаш коллективтик партия, профивел болгаш комсомол организациаларынын дуузамы-биле бо друкчин АТК клубунда, бүдүрүгө черинин бөдүндө болгаш друкчиннарык участоттарында хөй-ниитинин корум-чуруму дыка өкжиктеш. АТК-да күш-ажылдын бүдүрүчүлүү бөдөн база ажилнар, үрүмчөк чоруктун фактылары барык-ла чок апарган. Друкчиннык организациалык тургустунганын бээр хөй-ниити чурумунун 65 үрөкчилерине сазиндырылганы берген, 10 ажык кижин туткан.

Друкчиннарык ажилы кижиндикти ужу-дуузыг болуп келген. Чурум үрөкчилерин бүдүрүгө административтик динчидип турар. Ажилчылар Мошков, Гринин болгаш өскө-даа чамдык эштер друкчиннарык дуузамы-биле боттарынын буруулу үүдөгилерин ха-

нызы-биле минип, сөөлү үдө чурумун болгаш өкч ачылдып турар апаргылаан. Кедегей чурум үрөкчилерин (Бондаренко, Лунов болгаш өскелерин-даа) ачылдып үндүрүгө чедир кемчел алгылаан.

Партия, комсомол, профивел организациалары друкчин ажилынын дугайын боттарынын хурадаларына чугаалажы, ажилды өкчидирерин кемчелерин айтып берип келген.

Илчөөл-даа бо друкчиннык ажилында четпестер барын база айтыса чогуур. Илангыя друкчиннык составына чамдык төлөп чок кижилер кире берген тургулаан: Бычков, Волошин болгаш өскө-даа чамдык эштер друкчиннык адим баксырадып, боттары чурум үрөп турганы-биле друкчина кезигүзүгө деп үндүрткенер. — Куратовтин специалын ажилында дууламчы, оруктарга болгаш кулумчуларга транспорт шийттирилгенин чурумун салгырын база-ла хайгаараар ужурут бис. Ол талазы-биле ажилымыз база-ла өкчидер бис—деп, эш Кривенко чугаалап турар.

Даг экспедициянын 35 кижин составтыг друкчин коллектив эш Герасимовтун тургулажы-биле болуучу ажилынын өкч түнөөлин көргөспөс. Оң доктаамал ажилдар чери колхоз рыногу болу берген. Ажил чоктор, арагалылар, хулиганнар, үрүмчөк чижел садыгылар анаа чыгы бээр турган. Друкчиннарык ажил хүн бүрү хайгааралды чылар аада хүн бүрү хайгааралды тургустун, илангыя дымтанар хүн-нерде 2—3 рейдлерин кылдып келгенин түнөөлинде, мында чурум сөөлү үдө дыка өкжик берген.

Друкчиннарык Германов, Сидоров олар ниятинин корум-чурумун үрөкчилерин дилин-биле илереди келгенер. Парбөөр оларын ажилын бедик-биле үнелеп, оларын дугайын хава солунга, беседаларга мактап, друкчиннык тургустун келген айтырлары бүдүрүгө хура-

дарына болгаш чөвүлө хурадаларга чугаалажып турар.

Друкчиннарык ажилын салгыт кооператив школанын директору өш Санчай, парторганизаця секретары өш Конгарова олар эки деткип турар. Мында друкчиннык состав улук, оң хоорайда друкчиннарык хүн бүрүде 3—4 кижин, а байраалдар хүнеринде 10 кездик кижин киржин турар. Аныктарын иштинде чурум үрөкчилери 40 ажык кижин олар илереткен болгаш хөй-хөй өш-өргөлөк ак-сеткилдик сүмөш бергенер.

Курбан коллективинде өш И. Радобеевтиң команданык турары друкчина база-ла өкч ажилды. Мында друкчиннарык Н. Гончаров, А. Сычева, Т. Кудравцев болгаш оң-даа өскелерин өкч ажилын овалдап дөмдөгөлөри чугула.

Шуну друкчиннарык өкч ажилдары күзөгүн. Илчөөл-даа өт-хөрежөөлөк фабрикамын друкчина коллектив бо үе чедир дыка четпес ачылды. Оң командирин өш А. Бондратьевтин чугуламы-биле алырга, друкчиннык ажилына хоорайнын друкчиннар штаны практиктик дуза көргөспөй турар, а партия организациалык (секретары өш Стрельников) друкчиннык ролюн көдүрерин сонуургавай келген. Харылажынык област өргөлөлинде өш Сермакынниң команданык турары друкчина бөдүн ажилын сөзсөткан. Областкоз АТК-ында, № 2 АТК-да друкчиннар база-ла багай ачылдып туралар.

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң сессиязының бюрузу

Стокгольмга болур тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң сессиязының бюрузуна киржири-биле тайбың камгалалының Совет комитетинин төлөөлөрү чорупкан. Төлөөлөрүн сессияда А. Корнейтух (удуртучузу), Н. Тихонов, И. Эренбург, А. Сур-

ков, М. Котов, В. Чихвалде олар кирип турар. Ол сессияга бо үенч байдалында тайбың талаакчыларының демиселлини сортугаларын чугаалажып көөр. (СЭТА).

МАР-да капитал тудуушкуну

УДАН-БАТОР. (СЭТА). Моол Арат Республикада капитал тудуушкуну калжарып турар. Ажы үзе чуртта 76 тудуу-эптелге организациялары бо үенч техниказы-биле чөсөткөнгөн ажылдап турар. Ам удавас 20 хире үлетпүр бүүдүргелери ажылдап агаздор болгаш чоокку чылдарда 90 ажы үлетпүр бүүдүргө чөслөрү, оон иштинде цемент, металлур-

гия, чугай бүүдүр болгаш өске-даа заводдарын тудуу тургузарын айтырган. Капитал салышкыны 1960 чылда 280 миллион төтерик болуп турар. Чурттага тудуушкуну калбаа-биле боттанып турар. 1960 чылда чугай Удан-Баторга беэни 1684 квартираларын ажылдап киирер.

Чехословакияның Коммунистг партиязының конференциязы доозулган

ПРАГА. (СЭТА). Чехословак телеграф агенттигинин дынадып турары болза Чехословакияның Коммунистг партиязының нияти күүрөө конференциязы июль 7-ниң хүнүнүн ийги чартыгында түнөөл хуралына чаа конституцияның төлөөлөрүн бадылаан. Улус ажыл-агыйын легжүрүрүнүн 1961—1965 чылдарда үшкү беш чыл планының төлөөлөрүн конференциядан база бадылаан. ЧКП-нин нияти күүрөө конференциясы Чехословакияның Коммунистг партиязының Төп Комитетинин Барги секретары Антонин Новотный халгаш. Болудуң түнөөл чугаазына А. Новотныйның айтыканы болза:

«Нияти күүрөө конференциязының ажылы болгаш шийтирлери Чехословакияның Коммунистг партиязының төөгүзүгө, бистид бүгү чуртувустуң төөгүзүгө артар. Нияти күүрөө конференциязының адырдыг чүгүлү дөргө дамчыткыч мурунда чаа социалистг конституцияны чугаалажып көргөн бадылаан болур. Мычтангаш оон-биле бистер чаа нияттел тургузуун тургузарыңче угланган бир күженишикчиности дооскаш, коммунистг нийтикеден сууртун тургузар ужуруг мурнак социалистг нияталады тургузарыңче агазеп киришкенявас ол болур».

БОЛГАРИЯДАН ЧАА МЕДЭЭЛЕР

БОЛГАР ӨНУГ МЕТАЛЛУРГИЯНЫҢ КУЧУЛУГ БААЗАЗЫ

Элеэн каш чылдарың дүргүзүндә үргүчүлөп келген шийчилелдериниң түнөөлинде совет тусхай өртемнигерлериниң дуазы-биле Родоптун дагы чөслөрүнүн чөри иштинден коргудчун, ал-демир болгаш өске-даа өнүг металлдарың байла чөслөрү амыттылган. Рудниктерин, руда калбары-арыгалары фирмаларының, коргудчун-демир заводунун, анергетика белдериниң тудуулары өгөзөн, Мадан, Рудозем, Страшир болгаш өске-даа чаа-чаа хоорайлар болгаш ажылчын стурлар өчүп үнүлгөн. Дыка ады болгаш хождунгай ол чөри ам чуртун дүрген хөгжүп турар индустриалдыг чөри болу берген.

Ол лагерлерге чыл санында 30 муң ажыг уруглар дыштанып туралар.

АЗЫРАЛ КУШТАРЫҢ БАШ САНЫ ӨЗУП ТУРАТ

Ниятинин куш ажылын төгжүрүнчү улуг кичээлге Болгарияда салгынын турар. Күш-ажылы кооператив-чөри ажыл-агыйларында болгаш күүрөөнүн чөри ажылчыл ажыл-агыйларында куш фермаларын органикастан. Хей-хөй кооперативтерде бараның куш фермалары эки орулганы берип турар. Калжа бүрүзүңе 5 муң баш куш кирер амчү үенч метанозостаттың куш калжаларының тудуушкуну күженишикчинин чөри турар. Бо үеде чөдөр барык-ла 1.100 индыг куш калжалары туттулган. Сөөлү үеде инкубатор станциялары куш оолдарың бүүдү чылдыг дүргүзүндә өстүрүп турар. Бо соруга-биле инкубаторларың четкини калбарган болгаш бүүдүрүчүлүк бедөөн.

Оң түнөөлинде чуртта азырал куштарың баш саны дыка көүдүдөн. Бир өвөс сөөлү каш чылдарың дүргүзүндә куштарың баш санының чылда ортумак өзүдөзи 300 муң хире турган болза, өргөн чылдыг куштарың баш саны барык-ла 10 миллион чөдөр көүдүдөн. Куш ажылын улгаттыр каттыштырганы болгаш көгүчтөни куштарың ажаларың чымды депшигелгил аргаларың ажылдар, продукцияның чигедирин хандырар арганы берип турар. Чижээлзөргө, бо чылдыг 5 айларың дүргүзүндә күш-ажылы кооперативтер чөри ажыл-агыйлары болгаш күрөөнүн чөри ажылчыл ажыл-агыйлары 1959 чылдыг бүүдүр дүргүзүндә алганы лег ол хире куш чуургаларын алган.

Ол лагерлерге чыл санында 30 муң ажыг уруглар дыштанып туралар.

АЗЫРАЛ КУШТАРЫҢ БАШ САНЫ ӨЗУП ТУРАТ

Ниятинин куш ажылын төгжүрүнчү улуг кичээлге Болгарияда салгынын турар. Күш-ажылы кооператив-чөри ажыл-агыйларында болгаш күүрөөнүн чөри ажылчыл ажыл-агыйларында куш фермаларын органикастан. Хей-хөй кооперативтерде бараның куш фермалары эки орулганы берип турар. Калжа бүрүзүңе 5 муң баш куш кирер амчү үенч метанозостаттың куш калжаларының тудуушкуну күженишикчинин чөри турар. Бо үеде чөдөр барык-ла 1.100 индыг куш калжалары туттулган. Сөөлү үеде инкубатор станциялары куш оолдарың бүүдү чылдыг дүргүзүндә өстүрүп турар. Бо соруга-биле инкубаторларың четкини калбарган болгаш бүүдүрүчүлүк бедөөн.

Оң түнөөлинде чуртта азырал куштарың баш саны дыка көүдүдөн. Бир өвөс сөөлү каш чылдарың дүргүзүндә куштарың баш санының чылда ортумак өзүдөзи 300 муң хире турган болза, өргөн чылдыг куштарың баш саны барык-ла 10 миллион чөдөр көүдүдөн. Куш ажылын улгаттыр каттыштырганы болгаш көгүчтөни куштарың ажаларың чымды депшигелгил аргаларың ажылдар, продукцияның чигедирин хандырар арганы берип турар. Чижээлзөргө, бо чылдыг 5 айларың дүргүзүндә күш-ажылы кооперативтер чөри ажыл-агыйлары болгаш күрөөнүн чөри ажылчыл ажыл-агыйлары 1959 чылдыг бүүдүр дүргүзүндә алганы лег ол хире куш чуургаларын алган.

Киси кедерзэн

ТОБИО. (СЭТА). Июль 8-те Ксения чааа министрлер кабинетинин хуралы чааа катал чымдыргаш, анча америк-апон шериг керөөнине улус шимчөөшкениниң киржикчилеринге хамаарыштыр кадыг-дошкуч төмөчлөргө дугайың чугаалышкан. Бо талазы-биле кампанияларга киржип турган күүрөө ажылчыннарын болгаш алабан-хаакчыларын чөгүм-на бо чазак болуун дүжериң мурунда «мыаыла кеземчеге» хирер ужуруг деп чазактың шийтирөөнүн Тобионуң радиоу меделгезен.

Эң-не депшигелгил профвиедле организацияларыңа кол согутну тазарыштырар, күрөөнүн демир оруктарың ажылчыннарың бүүдүрүн профвиедле, а ол ышкаш кол министрстволарың профвиедле, дымка хөй саныг улуртучуларын иштеп-стүр деп турарын база радио дыпталган. Керзөгө улур демиселин 1000 ажыг идепейлиг киржикчилерин хүүрөөнүн демир-орук ажылчыннарың аразында чоокку хүнерде ажылдын үндүр деп чарлаан. Оларның аразында профвиедлин 12 кол удуртучулары база бар. Чер болгаш арла-ын министрствонуң шугумундан профвиедлин 60 удуртучуларын бөсөмчөгө тазарыштырар деп шийтирлөзөн.

Профвиедлериниң удуртучуларыңа массалык-биле кеземчеге көргүзөр чөрес удуурамышкының чаа чыгынын үндүрер болгаш чуртта политикаг кризис улам-ла ханы-кылар дөзрин паралап айтканы.

Профвиедлериниң удуртучуларыңа массалык-биле кеземчеге көргүзөр чөрес удуурамышкының чаа чыгынын үндүрер болгаш чуртта политикаг кризис улам-ла ханы-кылар дөзрин паралап айтканы.

Кубада даштыкы заводтар чазактың хыналдазында

ГАВАНА. СЭТА-ның корреспондентизи Н. Чигриның дамчытканы болза: «Техас ойл компания» дээр америк компанияның соонда оон өске база ийи компаниялар — америк «Эссо стандард ойл» болгаш англи «Шелл» Шелл де Куба» компаниялар боттарының Кубада турар нефть арыглар заводтарыга күүрөө нефтиниң болжаазырадыр дугайында премьер-министр Фидель Кастро-нун айтышкынын күсөдиринден ойталаан. Ону барындаалаш, Кубаның нефть институту чазактың шийтирарин өзүгөрү үстүлө адаттыг компанияларының заводдарын болгаш өт-хөренгилерин хыналдада алган. «Техас ойл компания» компаниялар хамаарыштыр база-ла шапкындыг көчөгөни алган турган. Мычтангаш Кубаның нефть болжаазырадыр үлетпүрү ам күүрөөнүн холунда кирген.

Дыштаныкыдан анча көөп ажылдап турган тусхай өртемнигер боттарының өзлөрүн айтышкынын өзүгөрү «Техас», «Эссо», «Шелл» компанияларының нефть арыглар заводдарын калгаш чорупса-даа, ук заводтар шалтык чөккө ажылдап турар. Кубаның ажылчыннары, инженерлери болгаш техниктери латин-америк чурттардан барган тусхай өртемнигерлерин дууалычмы-биле чурттуң үлетпүрүнө болгаш көзө амыла-агылына ажылдар нефтини ол заводтарга соксаал чөккө бүүдүрүн хандырып турар.

Куба улуска улур делегейниң империалистг реализмниң база бир сүткөзү буступ дүшкөн. Кубаның революстуг чааа чурттуң бүүгү ажылчын чоннарының чыгыс өп-сеткилдиг дөткөмчөтүнүн ачымында нефть өзлөрүн планнарын боттарыңа алаан. АКШ-тын чагырыгы бө-түктөрү-биле сүткөзөжип алгаш, Кубаның нефть болгаш нефть продуктулар талазы-биле экономиказын угуткаш, революстуг Кубаны боттарыңа сөгүртүрүп империалистг күрөөн.

Үстүндө айтыгынган компаниялар революцияның баштайгы хүнеринден өгөлөөш-ле Кубага нефть продуктуларының талазы-биле бүүгү талазының бөргөлөрүн тазарыштырар сорулганы салган. Олар Кубага нефтини дыка улуг өртөккө салып турган. Венесуелада турар улуг өвөс, хамаарышпас компания-биле Кубаның чааа нефть азырын керөөн зарган соонда нефть бүүдүрүлгелериниң өзлери судно компаниялары-биле дугуржуң алгаш, ук керзөгө улуг докторын чөдирген. Олар Кубага нефтини сөгүртүп чөдиреринге шийтирлешкен. Мычтангаш Кубаның чааа нефтини Совет Экилелинде салып азырын шийтирлөзөн. Америк-венесуела нефтинде совет нефть бүүгү талазы-биле артык болза-даа Куба ону дыка чик өртөк-биле ал турган.

Ол чорук нефть бүүдүрүлгелериниң өзлөрүн дыка тазарыгча чөк болган, мычтангаш олар Кубага нефтини заводтарга болжаазырадыр бөргөндө ажыл-биле ойталааштар. Олар Кубаның нефть продуктулар бүүдүрүлгелериниң ажылын угуап баштап турар дүрүмү каржым-биле төрөөп, Совет Экилелинде Кубаның сандып алган нефтини болжаазырадырдын индүүнү өгөзгөндө-ле ойталаан. Олар индүү арга-биле Кубаның чааа оларның нефтиниң чыгышталарың ал-бадар болган. Мычтангаш олар чазактың бир өвөс олар дүрүм өзүгөрү күүрөөгө хамаарып турар нефтини болжаазырадыр кылырдын ойталап болза, чуртту кымар чүгү-биле хандырышың талазы-биле көмөчөгө алып апар деп Кубаның премьер-министри Фидель Кастро саздым-рыш каан. «Техас», «Эссо», «Шелл» компаниялар ажылдарыңдан ойталаарын үргүчүлөп турар бөзөгө, Кубаның чааа чуртту нефть-биле хандырар дөш оларның заводдарын болудуң холунга ал, хыналдада тургузсаң.

Империалистерниң коралыкы үлүг-дөдөшкенин буурап дүжериңге чөдирген чазактың шийтирлгил төмөчлөрүн Кубаның улусу чүгүлүгүзүп турар. Революстуг чазактың ол төмөчлөрүн нефтичлөр долууг-биле депшип, империалистерниң революцияны бөзөр дөш кадыг-даа арада-жымыштарыга улур шийтирлгиле биле демисежирин бүүрөдип тур деп нефть үлетпүрүнүң, ажылчыннарың национал федерацияны куба ажылчын чонун өске-даа өртдөткө-биле кады меделгезен.

Империалистерниң коралыкы үлүг-дөдөшкенин буурап дүжериңге чөдирген чазактың шийтирлгил төмөчлөрүн Кубаның улусу чүгүлүгүзүп турар. Революстуг чазактың ол төмөчлөрүн нефтичлөр долууг-биле депшип, империалистерниң революцияны бөзөр дөш кадыг-даа арада-жымыштарыга улур шийтирлгиле биле демисежирин бүүрөдип тур деп нефть үлетпүрүнүң, ажылчыннарың национал федерацияны куба ажылчын чонун өске-даа өртдөткө-биле кады меделгезен.

Киси кедерзэн

ТОБИО. (СЭТА). Июль 8-те Ксения чааа министрлер кабинетинин хуралы чааа катал чымдыргаш, анча америк-апон шериг керөөнине улус шимчөөшкениниң киржикчилеринге хамаарыштыр кадыг-дошкуч төмөчлөргө дугайың чугаалышкан.

Эң-не депшигелгил профвиедле организацияларыңа кол согутну тазарыштырар, күрөөнүн демир оруктарың ажылчыннарың бүүдүрүн профвиедле, а ол ышкаш кол министрстволарың профвиедле, дымка хөй саныг улуртучуларын иштеп-стүр деп турарын база радио дыпталган. Керзөгө улур демиселин 1000 ажыг идепейлиг киржикчилерин хүүрөөнүн демир-орук ажылчыннарың аразында чоокку хүнерде ажылдын үндүр деп чарлаан. Оларның аразында профвиедлин 12 кол удуртучулары база бар. Чер болгаш арла-ын министрствонуң шугумундан профвиедлин 60 удуртучуларын бөсөмчөгө тазарыштырар деп шийтирлөзөн.

Профвиедлериниң удуртучуларыңа массалык-биле кеземчеге көргүзөр чөрес удуурамышкының чаа чыгынын үндүрер болгаш чуртта политикаг кризис улам-ла ханы-кылар дөзрин паралап айтканы.

Профвиедлериниң удуртучуларыңа массалык-биле кеземчеге көргүзөр чөрес удуурамышкының чаа чыгынын үндүрер болгаш чуртта политикаг кризис улам-ла ханы-кылар дөзрин паралап айтканы.

ОБЛАСТЬ КӨРҮЛДӨЗИ ДОЗУЛГАН

Чурукта: Чөөн-Хемчик районунуң Сталин атыг колхозта бот-тымыңгыр уран чүүл бөлгүмүнүн киржикчилериниң «Чечек» деп танымны күсөдип турары.

Бот-тымыңгыр уран чүүлүң область көрүдөзи Кызыл хоорайга бүүдүрүң иштинде үргүчүлөп келген. Бүүгү-ле коллективтериниң недела иштинде көргүзүп келген көргүзүрүнүн оң шийтирлгил болуп шийтирлгил көргүзүрүнүн түнөө концертти бо чылдыг июль 10-да Кузнецканың болгаш дыштаныгының Гастелло атыг паркында Ногаан театрга кезээкиниң 5 шахта болурун чарлап каан турган. Концерт өгөлөрүнүн бир шах мурунда-ла байырал иштинде кир жеткенин чөс-чөс кижилер Ногаан театрың иштин-даштын дола берген турган.

Бот-тымыңгыр уран чүүлүң область көрүдөзи Кызыл хоорайга бүүдүрүң иштинде үргүчүлөп келген. Бүүгү-ле коллективтериниң недела иштинде көргүзүп келген көргүзүрүнүн оң шийтирлгил болуп шийтирлгил көргүзүрүнүн түнөө концертти бо чылдыг июль 10-да Кузнецканың болгаш дыштаныгының Гастелло атыг паркында Ногаан театрга кезээкиниң 5 шахта болурун чарлап каан турган. Концерт өгөлөрүнүн бир шах мурунда-ла байырал иштинде кир жеткенин чөс-чөс кижилер Ногаан театрың иштин-даштын дола берген турган.

Бот-тымыңгыр уран чүүлүң область көрүдөзи Кызыл хоорайга бүүдүрүң иштинде үргүчүлөп келген. Бүүгү-ле коллективтериниң недела иштинде көргүзүп келген көргүзүрүнүн оң шийтирлгил болуп шийтирлгил көргүзүрүнүн түнөө концертти бо чылдыг июль 10-да Кузнецканың болгаш дыштаныгының Гастелло атыг паркында Ногаан театрга кезээкиниң 5 шахта болурун чарлап каан турган. Концерт өгөлөрүнүн бир шах мурунда-ла байырал иштинде кир жеткенин чөс-чөс кижилер Ногаан театрың иштин-даштын дола берген турган.

Театрың сценаны уран чараш кылдыр каастап шийтирлгил. Сценаның кырында улуг Ленинниң чүгүлүгү чаагайы-биле көстүп, «Уран чүүл болза уаусту болур» деп оң кайгамчык мерген сөстери алап чымалы кижилерин болгаш бүүдүрүн киржикчилерин улам-на сорук кирип турган.

Театрың сценаны уран чараш кылдыр каастап шийтирлгил. Сценаның кырында улуг Ленинниң чүгүлүгү чаагайы-биле көстүп, «Уран чүүл болза уаусту болур» деп оң кайгамчык мерген сөстери алап чымалы кижилерин болгаш бүүдүрүн киржикчилерин улам-на сорук кирип турган.

Театрың сценаны уран чараш кылдыр каастап шийтирлгил. Сценаның кырында улуг Ленинниң чүгүлүгү чаагайы-биле көстүп, «Уран чүүл болза уаусту болур» деп оң кайгамчык мерген сөстери алап чымалы кижилерин болгаш бүүдүрүн киржикчилерин улам-на сорук кирип турган.

Мугур 5 шах. Көзөгө оожук амыттылган. Язым-бүрү өнүгү чөкөтөр деп кылдыр каас шийик кеттиген кижилер сценаны додуур туруп каан.

Мугур 5 шах. Көзөгө оожук амыттылган. Язым-бүрү өнүгү чөкөтөр деп кылдыр каас шийик кеттиген кижилер сценаны додуур туруп каан.

Мугур 5 шах. Көзөгө оожук амыттылган. Язым-бүрү өнүгү чөкөтөр деп кылдыр каас шийик кеттиген кижилер сценаны додуур туруп каан.

Кызыл хоорайның каттыкшан нияти ыры коллективиниң күсөткени Гулжовтун «Мөөк ынак Гөзөн чуртун», Кенденбальдин «Бис тайбың дөш» деп ырлары чоргар дөшөгө-биле чыгылаан үнөө. Бот-тымыңгыр уран чүүлүң область көрүдөзиниң түнөө концертти шах ышталдыр өгөлөөн.

Кызыл хоорайның каттыкшан нияти ыры коллективиниң күсөткени Гулжовтун «Мөөк ынак Гөзөн чуртун», Кенденбальдин «Бис тайбың дөш» деп ырлары чоргар дөшөгө-биле чыгылаан үнөө. Бот-тымыңгыр уран чүүлүң область көрүдөзиниң түнөө концертти шах ышталдыр өгөлөөн.

Кызыл хоорайның каттыкшан нияти ыры коллективиниң күсөткени Гулжовтун «Мөөк ынак Гөзөн чуртун», Кенденбальдин «Бис тайбың дөш» деп ырлары чоргар дөшөгө-биле чыгылаан үнөө. Бот-тымыңгыр уран чүүлүң область көрүдөзиниң түнөө концертти шах ышталдыр өгөлөөн.

Дараазыда «Ленин дугайында болза» деп шүлүттү шериг кезөөнүн бот-тымыңгыр уран чүүл бөлгүмүнүн киржикчи, «Фейтор Новостелко» уран мергежилдиг көчөткөн.

Дараазыда «Ленин дугайында болза» деп шүлүттү шериг кезөөнүн бот-тымыңгыр уран чүүл бөлгүмүнүн киржикчи, «Фейтор Новостелко» уран мергежилдиг көчөткөн.

Дараазыда «Ленин дугайында болза» деп шүлүттү шериг кезөөнүн бот-тымыңгыр уран чүүл бөлгүмүнүн киржикчи, «Фейтор Новостелко» уран мергежилдиг көчөткөн.

Сценалга ырыкмы өвүрүнүң «Торгалдыг» колхозтун хойжуу Дагба Кара-ыс үнүп келген. Ол А Чыргал-оолдун «Колхозтун каларчымы» деп ыры күсөткөргө адым часкашкыны дийнирле уген. «Кандыг кады төзөн ирги, ыраакы-ла кыстар, Торгалыгың сыгыргаш дыкөчөтүр-дүр өң» деген үнөс көргүчүлөрүн аразында дыналып турган.

Сценалга ырыкмы өвүрүнүң «Торгалдыг» колхозтун хойжуу Дагба Кара-ыс үнүп келген. Ол А Чыргал-оолдун «Колхозтун каларчымы» деп ыры күсөткөргө адым часкашкыны дийнирле уген. «Кандыг кады төзөн ирги, ыраакы-ла кыстар, Торгалыгың сыгыргаш дыкөчөтүр-дүр өң» деген үнөс көргүчүлөрүн аразында дыналып турган.

Сценалга ырыкмы өвүрүнүң «Торгалдыг» колхозтун хойжуу Дагба Кара-ыс үнүп келген. Ол А Чыргал-оолдун «Колхозтун каларчымы» деп ыры күсөткөргө адым часкашкыны дийнирле уген. «Кандыг кады төзөн ирги, ыраакы-ла кыстар, Торгалыгың сыгыргаш дыкөчөтүр-дүр өң» деген үнөс көргүчүлөрүн аразында дыналып турган.

Оң соонда Кызылдың болгаш районнарын улусу талантыларының төлөөлөкчилери сценалга уда-дөзө үнүп кээп, боттарың салым-чааның таланты-биле көргүчүлөрүн магададып турган. Көргүчүлөр оларны ийиг, чылым-биле хүлөп ал, «магалыг-ла солун-дур», «чөнуң аразында хайгамчык талантылар бар чүвө-дир», «боларың аразында кандыг-даа кижилер бар боор-дур: ам чаа итлөвөшкөн, сыгыртышкан Аз-оолду көрбөс сен бе?», «Аз-оол-даа биске биднир болгай, а Бай-Тайганың кыстарын көргүр даан «Колхозчу кожомык», «Тракторист» деп ырларың база-ла багай өвөс күсөткелер. Индыг хеврилгил чугаалар залдың ол-бо булуңунага көжүп, адым часкашкыны дийнирле хөгүтү каттылар оон-моюн улажып-ла турган.

Оң соонда Кызылдың болгаш районнарын улусу талантыларының төлөөлөкчилери сценалга уда-дөзө үнүп кээп, боттарың салым-чааның таланты-биле көргүчүлөрүн магададып турган. Көргүчүлөр оларны ийиг, чылым-биле хүлөп ал, «магалыг-ла солун-дур», «чөнуң аразында хайгамчык талантылар бар чүвө-дир», «боларың аразында кандыг-даа кижилер бар боор-дур: ам чаа итлөвөшкөн, сыгыртышкан Аз-оолду көрбөс сен бе?», «Аз-оол-даа биске биднир болгай, а Бай-Тайганың кыстарын көргүр даан «Колхозчу кожомык», «Тракторист» деп ырларың база-ла багай өвөс күсөткелер. Индыг хеврилгил чугаалар залдың ол-бо булуңунага көжүп, адым часкашкыны дийнирле хөгүтү каттылар оон-моюн улажып-ла турган.

Оң соонда Кызылдың болгаш районнарын улусу талантыларының төлөөлөкчилери сценалга уда-дөзө үнүп кээп, боттарың салым-чааның таланты-биле көргүчүлөрүн магададып турган. Көргүчүлөр оларны ийиг, чылым-биле хүлөп ал, «магалыг-ла солун-дур», «чөнуң аразында хайгамчык талантылар бар чүвө-дир», «боларың аразында кандыг-даа кижилер бар боор-дур: ам чаа итлөвөшкөн, сыгыртышкан Аз-оолду көрбөс сен бе?», «Аз-оол-даа биске биднир болгай, а Бай-Тайганың кыстарын көргүр даан «Колхозчу кожомык», «Тракторист» деп ырларың база-ла багай өвөс күсөткелер. Индыг хеврилгил чугаалар залдың ол-бо булуңунага көжүп, адым часкашкыны дийнирле хөгүтү каттылар оон-моюн улажып-ла турган.

Шынап-ла, ол талантылыг кижилерин аразында хандыг кижилер чөк дээр: Хову-Аксина болгаш Аз-Довуракта чөдү чылдың улуг тудууларының эрес шалыкы тудуулары, Тожунуң ивжилери болгаш Таңдының, Биш-Хемния, Каз-Хемния, Улуг-Хемния таралжылары база Чөөн-Хемчиктин, Бай-Тайганың, Өвүрүнүң, Эрииниң малчынары, Кызыл АТЕ-ының чөлаачылары, башкылар, эңгелер, агрономнар болгаш

Шынап-ла, ол талантылыг кижилерин аразында хандыг кижилер чөк дээр: Хову-Аксина болгаш Аз-Довуракта чөдү чылдың улуг тудууларының эрес шалыкы тудуулары, Тожунуң ивжилери болгаш Таңдының, Биш-Хемния, Каз-Хемния, Улуг-Хемния таралжылары база Чөөн-Хемчиктин, Бай-Тайганың, Өвүрүнүң, Эрииниң малчынары, Кызыл АТЕ-ының чөлаачылары, башкылар, эңгелер, агрономнар болгаш

Шынап-ла, ол талантылыг кижилерин аразында хандыг кижилер чөк дээр: Хову-Аксина болгаш Аз-Довуракта чөдү чылдың улуг тудууларының эрес шалыкы туд